

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

МОЖАРОВСЬКА ОЛЕНА ЕДУАРДІВНА

УДК 378.094.016:811.11'276.6(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

13.00.04-теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського,
Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент

Гордійчук Галина Борисівна,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інноваційних та інформаційних технологій в освіті, доцент кафедри.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук

Марцева Людмила Андріївна,

заступник директора Вінницького регіонального центру оцінювання якості освіти.

кандидат педагогічних наук, доцент

Прадівляний Микола Григорович,

Вінницький національний технічний університет,
директор центру міжнародних зв'язків.

Захист відбудеться 16 листопада 2016 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, 2-й корпус, зала засідань.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті університету www.vspu.edu.ua та в бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32.

Автореферат розісланий 12 жовтня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. М. Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми та доцільність дослідження. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, сучасні виробничі технології, розвиток глобальних зв'язків на ринку праці, виробництва й науки, інтеграція до світової спільноти висунули нові вимоги до фахівців різних галузей. Зусилля багатьох сучасних перетворень щодо організації навчально-виховного процесу в коледжах України спрямовані на реалізацію нових теоретичних і практичних засад підвищення ефективності системи професійної підготовки майбутнього фахівця, а саме: до переліку професійних якостей увійшла категорія сформованості професійної іншомовної компетентності та готовності до професійного спілкування з іноземними фахівцями й діловими партнерами. Іншомовна освіта має сприяти оволодінню фахівцями іноземною мовою задля формулювання думок і спілкування з іноземними партнерами в процесі виконання професійних обов'язків. Розв'язання цієї проблеми є особливою формою соціального взаємовпливу, що реалізується в професійному іншомовному спілкуванні. З проблемою готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності тісно пов'язана проблема готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування (ПОІС) студентів, яку ми визначаємо як одну зі складових професійної компетентності майбутнього фахівця технічного профілю, одним із найважливіших компонентів професійної підготовки.

Зміни соціального контексту професійного спілкування спричиняють трансформації в теорії й практиці іншомовної освіти, що передбачає впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних методів навчання, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і веб-сервісів. Ці інновації дозволяють значно підвищити комунікативні та когнітивні здібності студентів для розв'язання навчальних пізнавальних завдань професійного характеру під час вивчення іноземної мови, сприяють самовдосконаленню, розвитку розумових здібностей, швидкому формуванню готовності до ПОІС. Інформатизація суспільства, інтеграція до світової спільноти підвищує інтерес до інженерно-технічних спеціальностей. Це, зі свого боку, вимагає від сучасного фахівця технічного профілю вміння спілкуватися задля розширення міжнародної співпраці. Цей аспект зумовлює актуальність дисертаційного дослідження.

Досвід викладання іноземних мов переконує, що однією з головних причин ускладнення комунікації іноземною мовою в галузі техніки є недостатнє знання й некоректне вживання професійної термінології. Здебільшого помилки у вживанні технічної термінології полягають у тому, що під час побудови висловлювань студенти неправильно вибирають потрібні для досягнення цілей комунікації фразеологічні одиниці, замінюючи їх невідповідними синонімічними значеннями, або використовують лексико-граматичні засоби й конструкції, що не дозволяють розв'язати поставлене перед ними завдання. Отже, вважаємо знання професійної технічної лексики тим чинником, що забезпечує успішність формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Знання цього лексичного матеріалу є, з одного боку, і метою, і засобом формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю, і її основним компонентом та одним із найважливіших критеріїв оцінювання готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування.

Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування є багатогранною, багатоаспектною педагогічною проблемою навчання майбутніх фахівців технічного профілю. Відсутність ґрунтовно розробленої технології в галузі формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю, недостатнє розроблення та адаптація змісту підручників, посібників, навчально-методичних розробок, навчальних програм визначають цю проблему як одну з найбільш значущих й актуальних.

Результати вивчення психологічної, педагогічної та методичної літератури з проблеми іншомовної підготовки фахівців технічних спеціальностей дозволили нам сформулювати **проблему** дослідження, що визначається наявними суперечностями між:

- потребою ринку праці у фахівцях зі знанням професійної іноземної мови та наявною практикою їхньої підготовки в коледжах технічного профілю;
- важливістю проблеми формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю й недостатнім її дослідженням у педагогічній науці;
- відокремленням змісту навчання іноземної мови від змісту спеціальних дисциплін та необхідністю реалізації інтегративних зв'язків між ними.

Проблема дослідження полягає у визначенні педагогічних умов і розробленні моделі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Зважаючи на рівень вивчення проблеми, її актуальність і соціальну значущість, урахувавши виявлені суперечності, визначено тему дослідження: «**Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Науковий пошук виконували відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за темою «Педагогічні умови застосування інформаційно-освітнього порталу у ВДПУ» (протокол № 1 від 01.12.2011 р.) та науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за темою «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0115U002571).

Тему дисертації затверджено вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 8 від 28.01.2015 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних в Україні (протокол № 3 від 28.04.2015 р.).

Мета дослідження полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка студентів у коледжах технічного профілю.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що ефективність формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування студентів технічних спеціальностей підвищується за дотримання сукупності таких педагогічних умов:

- створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови;
- моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю;
- використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю.

Відповідно до поставленої мети й для перевірки висунутої гіпотези визначено такі **завдання**:

1. З'ясувати сутність готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування як професійно необхідної якості майбутнього фахівця технічного профілю.
2. Визначити й схарактеризувати компоненти, рівні, критерії й показники сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.
3. Розробити модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.
4. Визначити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.
5. Розробити методичне забезпечення для викладачів і студентів технічних спеціальностей щодо реалізації вдосконалення формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування фахівців технічного профілю.

Нормативною базою дослідження стали основні положення Законів України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», Концепції Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти в Україні на 2011-2020 роки (схвалена Колегією Міністерства освіти і науки України від 25 червня 2010 р.), Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, напрями Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття).

Теоретичну основу дослідження становлять роботи вітчизняних науковців, які відображають: сучасні уявлення про особливості професійної освіти в умовах інформаційного суспільства (А. М. Алексюк, Л. Г. Кайдалова, В. І. Клочко, З. Н. Курлянд, Н. Г. Ничкало, В. А. Петрук, О. М. Пехота, С. О. Сисоєва, В. І. Шахов); проблеми професійної готовності до діяльності (А. Ф. Линенко, В. О. Сластьонін, Д. М. Узнадзе); проблеми комп'ютеризації навчання та використання засобів ІКТ у навчально-виховному процесі (Р. С. Гуревич, М. І. Жалдак, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, А. М. Коломієць, Ю. І. Машбиць, Є. С. Полат) та ін.

Теоретичну основу дослідження формування готовності до діяльності становили праці: М. І. Дяченко, Л. О. Кандибович, В. О. Моляки (психологічна готовність), Л. В. Кондрашова, В. О. Сластьонін (морально-психологічна готовність), А. Ф. Линенко, Л. С. Рибалко (готовність як складне особистісне утворення), Б. Г. Ананьєв,

С. Г. Радченко, О. Ю. Усата (готовність до високопродуктивної діяльності) та ін.

Теоретико-методичною основою навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування стали праці: загальнодидактичні й методичні положення викладання іноземних мов (Ю. К. Бабанський, І. Л. Бім, І. М. Верещагіна, І. А. Зимняя, Г. О. Китайгородська, С. Ю. Ніколаєва, Ю. І. Пасов, Є. С. Полат, Г. В. Рогова); педагогічні аспекти іншомовної діяльності особистості в нових умовах освітнього процесу (О. Б. Бігіч, Л. І. Морська, С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Тарнопольський); навчання студентів професійно орієнтованого іншомовного спілкування (П. І. Образцов, О. Б. Тарнопольський); формування комунікативних умінь (Л. І. Морська, С. Ю. Ніколаєва; І. В. Секрет); навчання діалогічного мовлення (В. Л. Скалкін); навчання професійно орієнтованого іншомовного читання (Г. В. Баранова); моделювання ситуацій професійної діяльності (О. В. Бернацька, Г. М. Панова); навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування фахівців технічного профілю (Я. В. Булахова, І. В. Вяхк, І. В. Леушина, О. М. Рожнова, І. В. Секрет, Н. А. Сура, Л. В. Покушалова, М. Г. Прадівляний); формування готовності до іншомовного спілкування (Л. П. Гапоненко, Є. М. Злоцька, Н. В. Логутіна), іншомовна підготовка в професійній освіті (Л. А. Бекренєва, Р. О. Гришкова, О. Ю. Іскандарова, Л. Т. Рудометова) та ін.

Використані **методи дослідження**: теоретичні: теоретичний аналіз наукової літератури, державних документів, навчальних програм з метою з'ясування стану досліджуваної проблеми; узагальнення освітніх концепцій, технологій, методик для осмислення шляхів розв'язання поставлених завдань; аналіз, синтез, моделювання, систематизація, класифікація, порівняння теоретичних і дослідних даних; емпіричні: діагностичні (бесіда, спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ювання, педагогічний моніторинг); прогностичні (метод експертних оцінок, узагальнення незалежних характеристик, моделювання – для створення комунікативних ситуацій, наближених до реальної іншомовної професійної комунікації, педагогічний експеримент – для експериментальної перевірки педагогічних умов ефективності авторської моделі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічних спеціальностей); статистичні: з метою оброблення результатів педагогічного експерименту.

Експериментальною базою дослідження були Вінницький технічний коледж, Барський коледж транспорту та будівництва Національного транспортного університету, Київський технікум електронних приладів, Вінницький транспортний коледж. На різних етапах експериментом було охоплено 497 студентів і 17 викладачів. Дослідження проводилося в три етапи впродовж 2013-2016 років.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше*: визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю (створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови; моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю; використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до ПОІС) з використанням комунікативних тренінгів, методу case-study,

моделювання іншомовних професійних ситуацій засобами ІКТ із застосуванням методу проектів і веб-квестів;

– *розроблено* модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю;

– *уточнено й конкретизовано* поняття «готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування»; компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю;

– *подальшого* розвитку дістали: проблема підвищення іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в практику роботи коледжів технічного профілю інтерактивного кейса викладача іноземних мов щодо формування готовності до ПОІС, створенні мовного середовища та моделюванні іншомовних професійних ситуацій у процесі навчання професійно орієнтованої іноземної мови, забезпеченні навчально-методичними засобами, а саме: розроблено електронні посібники «English for the Automotive Electricians», «English for the Automotive Specialties» із дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoworld», електронні тести в оболонці «Hot Potatoes», блог-квест «English for Specific Purposes», «Довідник з граматики англійської мови».

Основні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані в організації навчального процесу в технічних навчальних закладах з метою розроблення нових навчальних програм із гуманітарних дисциплін, у науково-педагогічних дослідженнях із теорії та методики професійної освіти, післядипломної освіти та перепідготовки фахівців.

Результати дослідження **впроваджено** в навчально-виховний процес підготовки майбутніх фахівців Вінницького технічного коледжу (довідка № Т/268 від 16 травня 2016 р.), Барського коледжу транспорту та будівництва Національного транспортного університету (довідка № 71 від 13 травня 2016 р.), Київського технікуму електронних приладів (довідка № 276 від 12 травня 2016 р.), Вінницького транспортного коледжу (довідка № 01 284/01-18 від 17 травня 2016 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були обговорені й одержали позитивну оцінку на: *міжнародних науково-практичних конференціях*: «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2014; 2015; 2016); «Перспективные инновации в науке, образовании, производстве и транспорте 2010» (Одесса, 2010); «Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития 2010» (Одесса, 2010); «Актуальные вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков» (Санкт-Петербург, 2014); «Актуальні проблеми вищої професійної освіти» (Київ, 2014); «Теория и практика профессионально ориентированного обучения иностранным языкам» (Минск, 2014); «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» (Київ-Львів, 2015); «Проблеми емпіричних досліджень у психології» (EUROPEAN ACADEMIC ASSEMBLY – 2015; Київ, 2015; Краків, 2016); *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: «Актуальні проблеми сучасної науки

та наукових досліджень» (Вінниця, 2014; 2015); «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації» (Дніпропетровськ, 2015); засіданнях циклових комісій Вінницького технічного коледжу, Барського коледжу транспорту та будівництва Національного транспортного університету, Київського технікуму електронних приладів, Вінницького транспортного коледжу; на засіданнях кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті та кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Публікації. Основні результати дослідження відображено у 23 одноосібних наукових працях: з них 14 статей – у фахових виданнях (з них одна зарубіжна), 9 статей у збірниках наукових праць, матеріалах і тезах наукових конференцій (з них дві зарубіжні).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та 11 додатків, що охоплюють 52 сторінки. Загальний обсяг дисертації 272 сторінки, з них – 192 основного тексту. Робота містить 34 таблиці, 53 малюнки. У списку використаних джерел 252 найменування (з них 29 – іноземною мовою).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження обраної проблеми, окреслено його мету, завдання, гіпотезу, сформульовано об'єкт і предмет дослідження; розкрито теоретичні та методологічні основи, методи, наукову новизну, практичне значення дисертаційної роботи; визначено експериментальну базу, подано відомості про апробацію основних положень і впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичні засади дослідження готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю»** – проаналізовані праці з проблеми формування готовності людини до певної діяльності, зокрема, професійно орієнтованого іншомовного спілкування; окреслена й змістовно обґрунтована проблема організації навчання професійно спрямованої іноземної мови, формування комунікативної іншомовної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю. Метою цього розділу є експлікація змісту поняття «готовність», розгляд структури, компонентів, а також створення моделі готовності майбутніх фахівців технічного профілю до професійно орієнтованого іншомовного спілкування.

На підставі аналізу наукової літератури можна констатувати, що в психолого-педагогічній науці є різні дефініції поняття «готовність до діяльності». Ураховуючи зміст діяльності, цілі, установки, потреби, суб'єкт діяльності, науковці витлумачують це поняття як особливий психічний стан, сукупність персональних якостей, особистісне утворення, яке спрямовує свідомість на виконання дії.

Із поняттям професійної готовності нерозривно пов'язане поняття професійної комунікативної компетентності, адже власне її формування в певній галузі є передумовою готовності до професійної діяльності. Комунікативну компетентність розглядаємо як сукупність знань, умінь і навичок, що охоплюють функції спілкування й особливості комунікаційного процесу (види та засоби спілкування). Отже, готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування – сформованість професійних комунікативних іншомовних знань, що використовуються під час фахового спілкування.

У сучасній теоретичній базі концепт «готовність» визначають як результат професійної підготовки. Узагальнюючи підходи вчених до тлумачення поняття готовності як до результату професійної підготовки майбутнього фахівця, можна стверджувати, що вона розглядається як «властивість особистості», «здатність особистості», «інтегративна якість», «психічний стан», «структурне утворення, система», «якісна характеристика». Отже, професійна готовність – це складне структурне утворення особистості майбутнього фахівця, що вміщує якісну професійну та психологічну підготовку.

Готовність до ПОІС – це не тільки сукупність ознак особистості, а й одночасно усталена характеристика майбутнього фахівця. Це визначає й наш підхід до проблеми підготовки студентів технічних навчальних закладів до ПОІС. Оскільки готовність має стійку кореляцію з кожним структурним елементом підготовки фахівця, то це надає нам можливість розглядати готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю як систему взаємозалежних і взаємодіючих компонентів: мотиваційного (мотиви й установки щодо вивчення іноземної мови, пробудження в студентів потреби опанування професійно орієнтованого іншомовного спілкування); змістового (забезпечення системою іншомовних професійних знань, умінь і навичок); операційного (здатність використовувати іншомовні професійні знання, уміння й навички); комунікативного (здатність чітко й переконливо висловлювати думки, вести професійну бесіду іноземною мовою).

Критеріями сформованості готовності майбутніх фахівців технічного профілю до професійно орієнтованого іншомовного спілкування вважаємо:

1. *Мотиваційно-ціннісний критерій.* Спрямованість мотивації на мовленнєве самовдосконалення; інтерес до застосування одержаних знань з іноземної мови в майбутній професійній діяльності. Показники мотиваційно-ціннісного критерію: сформованість позитивних мотивів до вивчення професійно орієнтованої іноземної мови; формування пізнавального інтересу; прагнення до самоосвіти.

2. *Когнітивно-пізнавальний критерій.* Визначає ступінь володіння теоретичними іншомовними знаннями, необхідними для ефективного виконання професійної діяльності; обізнаність із специфікою, сутністю, правилами, нормами професійного іншомовного спілкування (знання лексичних і граматичних одиниць, норм культури мови). Показником когнітивного критерію виділяємо рівень засвоєння базових знань з іноземної мови та їхню тривалість.

3. *Діяльнісно-практичний критерій.* Характеризується здатністю практично використовувати одержані іншомовні знання під час розв'язання фахових завдань. Вираженість діяльнісно-практичного критерію відображена в таких показниках: рівень сформованості базових умінь і навичок професійно орієнтованого іншомовного спілкування; рівень володіння спеціальною технічною лексикою й термінологією; високий рівень усного (діалогічного й монологічного мовлення); письмова грамотність.

Названі критерії визначаємо як ознаки сформованості готовності й використовуємо для виявлення рівнів готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю.

Важливим завданням викладання дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у коледжах технічного профілю, відповідно до навчальної програми, є

розвиток здібностей студентів використовувати іноземну мову під час спілкування з представниками інших культур та діловими партнерами. Отже, екстраполюючи вищезазначене в поле нашого дослідження, визначаємо такі завдання у вивченні цієї дисципліни – формування в студентів готовності: застосовувати знання з іноземної мови під час усного ділового та професійного спілкування; за допомогою сформованих навичок читання здійснювати ознайомлювальне (переглядове), пошукове та вивчаюче читання професійно орієнтованих іншомовних джерел з метою одержання необхідної інформації для розв’язання професійно-виробничих завдань; досягати взаєморозуміння під час усної та письмової іншомовної комунікації.

Для визначення сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю ми виокремили три рівні: низький, середній, високий.

Низький рівень характеризується невисоким інтересом до іноземної мови, неповним усвідомленням її важливості в майбутній професійній діяльності, відсутністю самостійності в навчанні. Для цього рівня характерні елементарні вміння основних видів іншомовної мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, письма.

Середній рівень визначається тим, що студенти добре усвідомлюють значення іноземної мови в майбутній професійній діяльності; володіють основними комунікативними вміннями; здатні здійснювати спілкування з носіями мови, що вивчається; у найбільш поширених стандартних ситуаціях використовувати техніко-комунікативні кліше; читати й розуміти нескладні автентичні тексти; листування з іноземними партнерами через електронну пошту.

Високий рівень відрізняється потребою в поглибленні теоретичних і практичних знань, здатністю до саморозвитку, усвідомленням значущості іноземної мови. Студенти прагнуть постійно вдосконалювати іншомовні професійні знання, застосовують їх у комунікативних ситуаціях. На високому рівні вони розуміють письмову й усну інформацію, спонтанно та вільно висловлюють свої думки, прагнуть мати багатий словниковий запас, а також володіють знаннями професійного контексту.

Дослідження підходів до проблеми покращення вмінь і навичок професійно орієнтованого іншомовного спілкування, компонентів і структури готовності дозволило нам розробити модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю (рис. 1).

За об’єкт моделювання обрано формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю. Структурні компоненти цього процесу становлять комплекс, який, на нашу думку, забезпечує формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю.

У другому розділі дисертації – **«Педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю»** – теоретично обґрунтовано, що формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування буде ефективним за таких педагогічних умов: *створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови* (сприяє формуванню готовності до застосування іноземної мови під час розв’язання професійних завдань); *моделювання професійних ситуацій іншомовного*

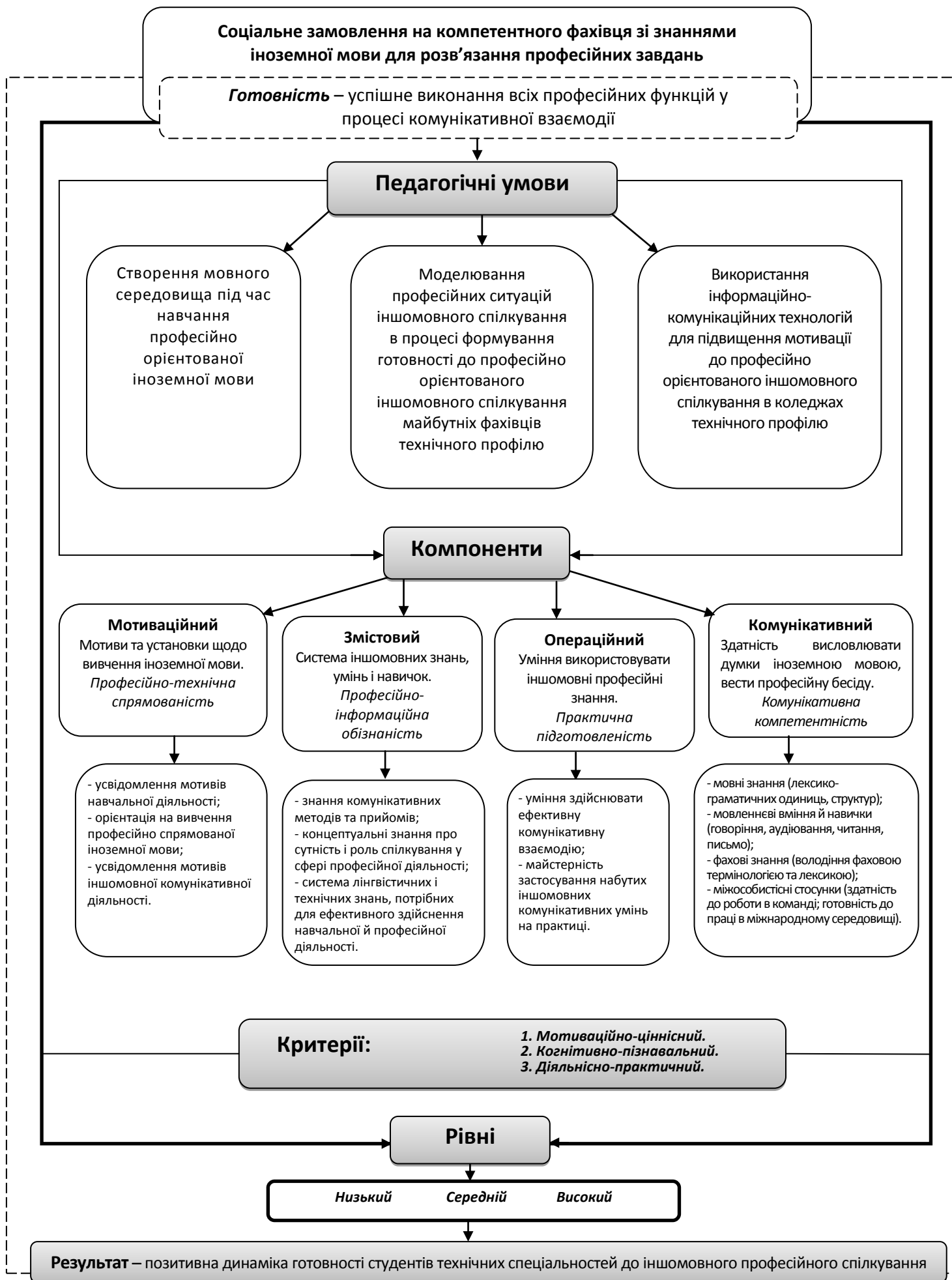

Рис. 1. Модель формування готовності до професійно орієнтованого іноземномовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю

спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю (сприяє розвитку комунікабельності, творчості; наближає до реальних проблемних ситуацій майбутньої професійної діяльності й уможлиблює їхнє практичне вирішення); використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю (сприяє активній розумовій і практичній діяльності; передбачає розвиток пізнавального інтересу, творчих здібностей; формує вміння та навички самостійної діяльності).

Для оволодіння основами професії необхідно засвоїти певний обсяг загальних і професійних знань, а також вивчення основних способів розв'язання професійних завдань, а отже, й опанування мови професійного спілкування (рідної або іноземної), що є функціональним різновидом мови, яку використовують представники певної професії, роду занять.

Кваліфікований фахівець має сформовану мовну, мовленнєву й комунікативну компетентність. Для формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю ми створювали мовне середовища щодо вивчення іноземної мови професійного спілкування. Мовне середовище – створення умов і комунікативних ситуацій для тренування практичних іншомовних умінь і навичок, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю, щоб студенти могли розкритися як суб'єкти іншомовного спілкування.

Щоб створити професійне мовне середовище в навчанні усної іншомовної взаємодії, ми застосовували тренінги і метод case-study (метод конкретних ситуацій). Під час розроблення конкретних ситуацій мало місце групове обговорення пропозицій, підготовлених кожним членом групи, що дозволило розвивати навички групової діяльності. Цей метод дає змогу інтегрувати теоретичну підготовку й практичні вміння, необхідні для творчої діяльності в професійній сфері.

Для формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю ми використовували імітаційне моделювання, що передбачало розв'язання комунікативних завдань учасниками рольової гри. Розігруючи професійну ситуацію, студенти імітували професійну діяльність, обирали стратегії спілкування, що, зі свого боку, активізувало знання, уміння та навички з іноземної мови.

Професійна орієнтація процесу іншомовної підготовки є важливим складником формування готовності до ПОІС, оскільки комунікативні вміння є вагомим чинником успішної професійної діяльності сучасного фахівця. Професійно орієнтовану іншомовну підготовку неможливо уявити без супроводу ІКТ, які ми використовували як для пошуку й накопичення професійних джерел інформації, так і для розроблення авторських електронних засобів навчання, а саме: мультимедійних додатків, аудіо- та відеоматеріалів, електронних підручників (посібників), словників, тестових завдань, електронних навчально-методичних комплексів, веб-сайтів, викладацьких блогів, веб-квестів, блог-квестів, індивідуальних телекомунікаційних проєктів тощо. Успішне використання ІКТ уможливило укладення професійного інтерактивного кейса викладача іноземної мови, що містить мультимедійні презентації навчального й ілюстративного матеріалу, аудіо- й відеоматеріал, електронні підручники за професійним спрямуванням «English for the Automotive Electricians», «English for the Automotive Specialties», навчальний посібник з

граматики, аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoworld», веб-квести з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», конструктор електронних тестів в оболонці «Hot Potatoes», блог-квест «English for Specific Purposes» тощо.

Електронні підручники «English for the Automotive Electricians», «English for the Automotive Specialties» містять професійно орієнтований практичний матеріал, що дозволяє підвищити якість іншомовного навчання з тем «From the History of Automobiles», «Automobile Systems», «Engines», «Cars», «Cooling System», «Duties and Tasks of an Automotive Electrician», «Gasoline Direct Injection».

Щоб забезпечити засвоєння професійних термінів майбутніми фахівцями автомобільного профілю, ми розробили аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoworld». Особливістю глосарію є те, що кожне слово має зорове зображення на картинці та гіперпосилання, за допомогою якого студент може прослухати звучання слова (якщо треба, декілька разів). Зображення частин автомобіля, деталей та об'єктів на картинці допомагає глибше засвоїти фаховий мовний матеріал.

Проектний метод найбільш повно активізував мовленнєву діяльність студентів завдяки самостійному пошуку інформації, аргументації власної позиції, що дозволило переорієнтувати увагу з форми висловлювання на її зміст. Мета використання методу проектів на заняттях з іноземної мови полягала у формуванні лінгвістичних і країнознавчих знань. У розробленні проектів брали участь як студенти, так і викладачі, фахівці з інших кафедр. Для виконання завдань проекту студенти знаходили інформацію в мережі Інтернет і репрезентували результати свого пошуку. Результатом проекту «Автотранспортна система перевезень в Україні» стало складання схеми транспортних перевезень України, формою презентації проекту – демонстраційна доповідь із відповідною інтерактивною картою. Під час вивчення теми «From the History of Automobiles» пропонували провести дослідження та скласти публіцистичну статтю (електронну газету, веб-квест тощо) щодо історії винаходу автомобіля. Мовна тема «Mobile Phones» передбачала роботу над проектом, який був присвячений складанню й оформленню буклета про історію виникнення телефону та його сучасні різновиди. Проектна тема «Automobile Electrical System» передбачала дослідницьку розробку проблеми електроустаткування автомобілів. Описані проекти дозволили розширити лексичний запас, розвинути навички професійного іншомовного спілкування.

Сучасними технологіями іншомовної підготовки з використанням ІКТ нині є веб-квести, блоги, блог-квести, що створюються на різних етапах навчання. Використання веб-квестів в іншомовній підготовці вимагає відповідного рівня володіння мовою для роботи з автентичним матеріалом. Результатом діяльності є презентація одержаних даних. Знайомство з роботами однокласників спонукає інших студентів до подальших пошуків і більш детального вивчення проблеми. Темати веб-квестів у технічних коледжах спеціальності «Обслуговування та ремонт електроустаткування автомобілів і тракторів» можуть бути: «Гальмівний механізм автомобіля», «Коробки передач автомобіля (механічні, автоматичні)», «Вплив відпрацьованих газів на довкілля», «Паливна система автомобіля. Альтернативні палива», «Історія створення автомобілів» тощо.

З метою організації іншомовної підготовки майбутніх фахівців технічного профілю ми використовували технологію «блог-квест». Завдяки інтеграції блогів і веб-квестів уможливилось здійснення спілкування в он-лайн режимі з навчальною метою.

Як переконує досвід, Інтернет-ресурси, блоги, блог-квести, телекомунікаційне проектування, імітаційне й ігрове моделювання, метод case-study, комунікативні тренінги забезпечують ефективне формування готовності до ПОІС.

У третьому розділі – **«Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю»** – описана організація й методика проведення педагогічного експерименту та подано його результати.

Педагогічно-експериментальне дослідження відбувалось упродовж 2013-2016 рр. у навчальних закладах технічного профілю, заявлених в експериментальній базі. Відповідно до гіпотези, предмета, мети й завдань дослідження експериментальна робота передбачала три етапи: *перший* (2013-2014 рр.) – *підготовчий (аналітико-констатувальний)*; *другий* (2014-2015 рр.) – *практично-моделювальний (формувальний)*; *третій* (2015-2016 рр.) – *підсумковий (завершально-узагальнювальний)*.

У процесі *підготовчого* етапу була розроблена система критеріїв і показників оцінювання ефективності педагогічних заходів експериментальної роботи, спрямованих на вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю; розроблена педагогічна цільова програма вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю на основі інтеграційно-розвивального підходу, визначені педагогічні умови її реалізації; розроблена основна концепція експерименту; проведені відповідні організаційно-методичні заходи; внесені необхідні поправки в план навчально-виховної роботи з експериментальними групами.

Практично-моделювальний етап дослідження був спрямований на реалізацію заходів, передбачених педагогічною цільовою програмою, виявлення чинників й умов ефективності їх застосування, розроблення основних напрямів діяльності суб'єктів навчального процесу для вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, а також обґрунтування попередніх висновків і практичних рекомендацій за результатами дослідження.

Узагальнювальний етап містив: аналіз накопичених результатів реалізації педагогічної цільової програми, їхню систематизацію; формулювання й обґрунтування висновків, теоретичних положень, практичних рекомендацій; конкретизацію й структурування педагогічних напрямів й умов удосконалення формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю відповідно до гіпотези дослідження.

Експериментом було охоплено 497 студентів. Дослідження здійснювалось в експериментальних (ЕГ) і контрольних групах (КГ) одного року навчання.

Під час педагогічного експерименту досліджували рівні сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування на початку та наприкінці експерименту. Застосовуючи метод статистичної перевірки за критерієм К. Пірсона, ми довели, що рівень сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування експериментальних груп значно підвищився. Одержані дані свідчать про те, що в процесі формувального етапу експерименту здійснився перерозподіл студентів за

рівнями сформованості в напрямі збільшення кількості студентів із високим і середнім рівнями в експериментальних групах. Аналіз результатів експерименту, його позитивна динаміка подано на рис. 2.

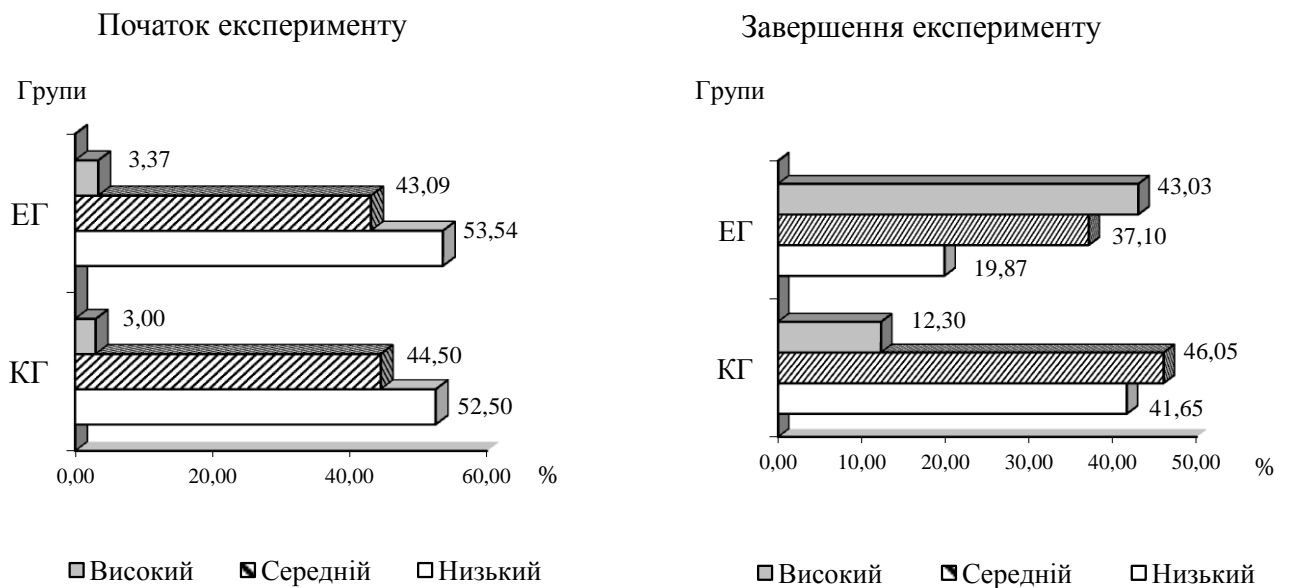

Рис. 2. Результати розподілу за рівнями сформованості готовності до ПОІС зведених ЕГ і КГ на двох етапах експерименту

Як видно з рис. 2, у зведеній експериментальній групі низький рівень сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю на завершення експерименту зменшився, в порівнянні з початком експерименту, майже на 34 %, середній рівень – на 6 %, високий рівень збільшився майже до 40 %. У зведеній контрольній групі низький рівень зменшився лише на 11 %, середній рівень збільшився на 1,6 %, високий – збільшився на 9 %. Високі результати в зведеній експериментальній групі пояснюються застосуванням визначених педагогічних умов, які забезпечили ефективне формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю.

Одержані результати щодо динаміки сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю під час аналітико-констатувального та формувального етапів експерименту підтвердили висунуту гіпотезу. Отже, в процесі дослідження обґрунтовано педагогічні умови, дотримання яких під час вивчення професійно орієнтованої іноземної мови сприятиме ефективному формуванню готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Реалізація моделі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю ЕГ і КГ у поєднанні з визначеними педагогічними умовами забезпечує ефективне формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю.

Отже, мета – досягнута, завдання – виконані, гіпотеза – підтверджена.

ВИСНОВКИ

У дисертації розроблені наукові положення розвитку можливостей удосконалення процесу навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування студентів технічних коледжів і підвищення рівня їх мотивації до вивчення іноземної мови. ПОІС охарактеризовано як інструмент професійного та особистісного розвитку фахівця, який володіє комплексом умінь комунікативного характеру, що реалізуються в процесі розв'язання професійних завдань і міжкультурної взаємодії. Виявлено особливості навчання іншомовного спілкування студентів технічних спеціальностей, які потрібно враховувати під час організації навчального процесу.

1. Аналіз наявних літературних джерел із проблеми дослідження дозволив уточнити зміст поняття «готовність до діяльності», розкрити сутність поняття «готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування», що дало змогу визначити наш підхід до проблеми підготовки студентів технічних навчальних закладів до ПОІС. Готовність до ПОІС розуміємо як сформованість професійних комунікативних іншомовних знань, які використовують під час фахового спілкування.

2. З'ясовано, що структурними компонентами готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю є: мотиваційний (мотиви щодо вивчення іноземної мови), змістовий (система професійних іншомовних знань), операційний (практична іншомовна підготовленість), комунікативний (комунікативна компетентність). Компоненти вміщують: обґрунтування необхідності набуття майбутніми фахівцями іншомовної компетентності; розроблення конкретного методичного наповнення навчання; визначення умов і механізму реалізації процесу.

Розроблено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-практичний) і показники, що дозволяють оцінювати рівень сформованих умінь. Ступінь сформованості цих критеріїв і показників ми визначили на підставі передбачуваних рівнів: низького, середнього, високого.

3. Розроблено модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, основу якої визначає сукупність технологічних компонентів (мотиваційний, змістовий, операційний, комунікативний). Основними структурними елементами моделі є: педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, структурні компоненти, критерії та рівні сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю.

4. Теоретично обґрунтовано й експериментально підтверджено, що формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю базується на реалізації сукупності педагогічних умов, а саме: створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови; моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю; використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю.

Формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю за допомогою комунікативних тренінгів і методу case-study передбачає створення

проблемної ситуації професійної діяльності, ілюструє типові професійні ситуації реального спілкування, сприяє підвищенню мотивації щодо вивчення іноземної мови, активному засвоєнню знань, формуванню навичок і розвитку вмінь збирати, оброблювати й аналізувати інформацію, що характеризує різні ситуації.

Моделювання як інтерактивний метод допомагає посилити мотивацію навчання та створити відчуття реальності змодельованої ситуації, що, зі свого боку, дає змогу здійснити перехід від теоретичних знань до набуття практичних іншомовних мовленнєвих навичок. Упровадження в навчальний процес імітаційно-ігрового моделювання в іншомовній підготовці створює нові можливості в навчанні студентів технічних спеціальностей шляхом максимальної індивідуальної адаптації теоретичних знань до розв'язання фахових завдань під час професійної підготовки.

Формування готовності до ПОІС за допомогою методу проектів і веб-квестів розвиває пізнавальні та творчі здібності студентів, їхні вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, креативно мислити. Іншомовна освіта в цій галузі будується за таким алгоритмом: короткий опис професійної проблеми; постановка професійно значущого завдання; презентація професійних здібностей; виконання розумової діяльності й реалізація її в мовному продукті; одержання комунікативного результату. Формуються навички роботи з ІКТ та одержують розвиток мовні вміння.

5. Розроблено та впроваджено в навчальний процес комплекс науково-методичних рекомендацій, що забезпечило ефективне формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю. Розроблено структуру і зміст методичного забезпечення щодо організації навчання іншомовного спілкування; розроблено і застосовуються на практиці авторські навчальні матеріали, а саме: укладено електронні посібники з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» «English for the Automotive Electricians», «English for the Automotive Specialties», аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoworld», електронні тести в оболонці «Hot Potatoes», блог-квест «English for Specific Purposes», «Довідник з граматики англійської мови», які увійшли до інтерактивного кейса викладача іноземних мов.

Контрольний етап експерименту підтвердив очікувані результати згідно з висунутою гіпотезою. Виконане дослідження дозволило досягти поставленої мети, реалізувати намічені завдання, підтвердити гіпотезу.

Наше дослідження, звісно, не розкриває всіх аспектів окресленої проблеми. Подальший дослідний інтерес може бути спрямований на більш глибоке розроблення та обґрунтування варіативних форм і технологій навчання щодо формування вмінь і навичок професійно орієнтованого іншомовного спілкування, створення належної комп'ютерно орієнтованої методики навчання професійно спрямованої іноземної мови, порівняльно-педагогічний аналіз зарубіжного досвіду підготовки майбутніх фахівців до професійно орієнтованого іншомовного спілкування.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВИСВІТЛЕНІ В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ АВТОРА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Можаровська О. Е. Основні методологічні аспекти та особливості навчання іноземним мовам у професійно-технічній освіті / О. Е. Можаровська // Сучасні

інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 27 / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2011. – С. 163-167.

2. Можаровська О. Е. Формування мотивації вивчення іноземної мови у професійно-технічній освіті / О. Е. Можаровська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 34 / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – С. 174-179.

3. Можаровська О. Е. Використання методу проектів у процесі іншомовної підготовки з метою розвитку комунікативних навичок студентів / О. Е. Можаровська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 36 / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – С. 364-369.

4. Можаровська О. Е. Метод case-study як сучасна технологія професійно-орієнтованого іншомовного навчання / О. Е. Можаровська // Зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред. : М. Т. Мартинюк]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Ч. 1. – С. 276-283.

5. Можаровська О. Е. Використання технології веб-квесту в іншомовній підготовці / О. Е. Можаровська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – № 1 (35). – С. 236-244.

6. Можаровська О. Е. Теоретичні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій в іншомовній підготовці майбутніх фахівців технічної сфери / О. Е. Можаровська // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред. : М. Т. Мартинюк]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Ч. 2. – С. 240-247.

7. Можаровська О. Е. Особистісно орієнтований підхід до іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей / О. Е. Можаровська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 40 / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – С. 326-330.

8. Можаровська О. Е. Моделювання професійно-комунікативних ситуацій в іншомовній підготовці фахівців технічного профілю / О. Е. Можаровська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / укладачі : І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Вип. 46. – С. 265-268.

9. Можаровська О. Е. Інтерактивні методи формування іншомовної професійної комунікативної компетентності фахівців автомобільного профілю / О. Е. Можаровська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 41 / Редкол. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – С. 408-413.

10. Можаровська О. Е. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в іншомовному навчанні студентів нефілологічних спеціальностей / О. Е. Можаровська //

Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2015. – Вип. 36. – С. 77-85.

11. Можаровська О. Е. Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю / О. Е. Можаровська // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. – Вип. 44 / Редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – С. 193-198.

12. Можаровська О. Е. Структура і компоненти готовності майбутнього фахівця технічного профілю до професійно орієнтованого іншомовного спілкування / О. Е. Можаровська // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» Додаток 2 до Вип. 36 : Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». – Випуск 12. – К. : Гнозис, 2015. – С. 336-342.

13. Можаровська О. Е. Експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю / О. Е. Можаровська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 46 / Редкол. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 408-413.

14. Можаровская Е. Э. Формирование готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению будущих специалистов в колледжах технического профиля // Е. Э. Можаровская // Альманах современной науки и образования. – Тамбов : Грамота, 2015. № 11 (101). – С. 68-71.

Опубліковані праці апробаційного характеру

15. Можаровська О. Е. Використання методичних принципів при навчанні іноземним мовам / О. Е. Можаровська // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Перспективные инновации в науке, образовании, производстве и транспорте 2010». – Т. 12. Педагогика, психология и социология, Физическое воспитание и спорт. – Одесса : Черноморье, 2010. – С. 16-19.

16. Mozharovskaya Helena. Using computer technologies in teaching English / Helena Mozharovskaya // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития '2010». – Т. 6. – Педагогика, психология и социология. – Одесса : Черноморье, 2010. – С. 17-20.

17. Можаровська О. Е. Застосування проектного методу з метою підвищення мотивації вивчення іноземної мови / О. Е. Можаровська // Сборник научных трудов SWorld. – Вып. 4. – Т. 26. – Иваново : МАРКОВА АД, 2013 – С. 88-92.

18. Можаровская Е. Э. Специфика междисциплинарной интеграции в системе профессионально ориентированной иноязычной подготовки студентов технического профиля / Е. Э. Можаровская // Актуальные вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков. Статьи и материалы Шестой международной научной конференции «Актуальные вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков» (Санкт-Петербург, 19-21 февраля 2014 г.). – СПб., 2014. – С. 407-410.

19. Можаровська О. Е. Формування професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх електромеханіків у технічних коледжах / О. Е. Можаровська // Актуальні проблеми вищої професійної освіти України : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2014 р./ За заг. ред. Е. В. Лузік, О. М. Акмалдінової. – К. : НАУ, 2014. – С. 102.

20. Можаровская Е. Э. Современные технологии обучения профессионально ориентированному иноязычному общению / Е. Э. Можаровская // Теория и практика профессионально ориентированного обучения иностранным языкам : материалы VII междунар. науч.-практ. конф., Минск, 15-17 мая 2014 г. / редкол. Н. А. Круглик (гл. ред.), Т. С. Коротюк. – Минск : Междунар. ун-т «МИТСО». – С. 100-104.

21. Можаровська О. Е. Інформаційно-комунікаційні технології у формуванні готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування фахівців технічного профілю / О. Е. Можаровська // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. Зб. наук. пр. – Ч. 2 / За редакцією М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. – Львів : ЛДУ БЖД, 2015. – С. 72-75.

22. Можаровська О. Е. Готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю як педагогічна проблема / О. Е. Можаровська // Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. 4-5 грудня 2015 р., м. Дніпропетровськ. Частина I. / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ : Роял Принт, 2016. – С. 96-98.

23. Можаровська О. Е. Особливості формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування у коледжах технічного профілю / О. Е. Можаровська // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : зб. наук. пр. – Вип. 4 (7) / ред. : Р. С. Гуревич (голова) [та ін.]; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – С. 310-313.

АНОТАЦІЇ

Можаровська О. Е. Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

У дисертації проаналізовані праці з проблеми формування готовності людини до певної діяльності, зокрема, до професійно орієнтованого іншомовного спілкування; окреслена проблема організації процесу навчання професійно спрямованої іноземної мови, формування комунікативної іншомовної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю. Уточнено зміст поняття «готовність», визначено структуру, компоненти, рівні, критерії готовності до ПОІС, а також створено модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Визначені й обґрунтовані педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного

профілю: створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови; моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю; використання ІКТ для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю.

Експериментально перевірена ефективність запропонованих педагогічних умов, описана організація та методика здійснення педагогічного експерименту, представлені його результати.

Ключові слова: готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, іншомовне спілкування, мовне середовище, моделювання професійних ситуацій, майбутні фахівці технічного профілю, інформаційно-комунікаційні технології.

Можаровская Е. Э. Формирование готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению будущих специалистов в колледжах технического профиля. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования.

В диссертации проанализированы работы по проблеме формирования готовности человека к определенной деятельности, в частности, профессионально ориентированному иноязычному общению; очерчена проблема организации процесса обучения профессионально ориентированному иностранному языку, формирования коммуникативной иноязычной компетентности будущих специалистов технического профиля. Уточнено содержание понятия «готовность», определены структура, компоненты, критерии, уровни готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению, а также создана модель формирования готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению будущих специалистов в колледжах технического профиля.

Определены и обоснованы педагогические условия формирования готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению будущих специалистов в колледжах технического профиля: создание языковой среды во время обучения профессионально ориентированному иностранному языку; моделирование профессиональных ситуаций иноязычного общения в процессе формирования готовности к профессионально ориентированному иноязычному общению будущих специалистов технического профиля; использование информационно-коммуникационных технологий для повышения мотивации к профессионально ориентированному иноязычному общению в колледжах технического профиля.

Экспериментально проверена эффективность предложенных педагогических условий, описана организация и методика осуществления педагогического эксперимента, представлены его результаты.

Ключевые слова: готовность к профессионально ориентированному иноязычному общению, иноязычное общение, языковая среда, моделирование профессиональных ситуаций, будущие специалисты технического профиля, информационно-коммуникационные технологии.

Mozharovska O. E. Formation of readiness to professionally oriented foreign language communication of future specialists in technical profile colleges. – Manuscript.

A thesis presented for a Ph. D. (Candidate Degree) in Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education.

The dissertation is devoted to the research of the problem of formation of readiness to professionally oriented language communication of future professionals in technical profile colleges. The thesis developed scientific positions of ways to improve the learning process of foreign language communication of students in technical colleges on the basis of accounting individual capabilities and enhancing their motivation to learn. Professionally-oriented foreign language communication is described as means for professional and personal development, possessing a set of communicative skills. The peculiarities of teaching foreign language communication students of technical disciplines that must be considered in the didactic and methodological organization of educational process are turned out.

The introduction reveals the topicality and expediency of the investigation, defines its aim, tasks, hypothesis, it also reveals the object and subject, methods, methodological and theoretical basis of the investigation. The scientific novelty, theoretical and practical significance of the obtained results is disclosed.

In the first chapter the essence of the concept of "readiness activities" and "readiness to professionally oriented foreign language communication" are specified. It was found that the structural components of readiness to professionally oriented foreign language communication of future specialists in technical college profile are: motivational, semantic, operational, communicative components. The criteria (value-motivational, cognitive and educational, active and practical) and indicators which allow evaluating the level of existing skills are developed. The degree of formation of these criteria and indicators is defined on the basis of anticipated levels: low, medium, high.

The pedagogical model of formation of readiness to professionally oriented foreign language communication of future specialists in technical profile colleges is shown and described. The main structural model elements of formation of future specialists' readiness to professionally oriented foreign language communication are: pedagogical conditions of formation of readiness to professionally oriented foreign language communication, structural components and levels of the formation of communicative skills.

The pedagogical conditions of formation of readiness to professionally oriented language communication of specialists in technical profile colleges are defined in the second chapter. They are: creation of linguistic environment in professionally oriented foreign language teaching, simulation of real situations of professional foreign language communication, the use of information and communication technologies.

Linguistic environment – creation of the communicative situations and conditions for foreign training of practical skills and abilities associated with the profession of the future specialist. Among the interactive technologies of teaching is the implementation of trainings and case-study method which enable the creation of a favorable professional and linguistic environment for learning a foreign language for specific purposes.

The modeling process of professional activity of future specialists is considered to be the typical definition of professional tasks, selection of methods, means and forms of education, development of educational and professional situations.

The use of ICT allows us to train and to automate all kinds of language and speech activity, to combine them in various combinations, to form linguistic abilities, create

communicative professional situations, to intensify the independent work of students, implement an individual approach. A complex of methodical recommendations, learning situations which are the meaningful basis that ensures effective formation of readiness for foreign language communication of future technical profile specialists is designed and implemented in the educational process. The author proposed and applied in practice the teaching materials and methodological recommendations, namely: the signed electronic manuals on discipline "Foreign Language for Specific Purposes" – "English for the Automotive Electricians", "English for the Automotive Specialties"; audiovisual professional glossary "Autoworld"; e-tests "Hot Potatoes"; blog-quest "English for Specific Purposes"; reference book "English Grammar", which entered the information and communication case of a foreign language teacher.

The third chapter discloses the results of the stage of the pedagogical experiment. The efficiency of the offered pedagogical conditions has been proved experimentally. On the basis of the developed readiness and its levels characterizing the degree of its formation, the stating experiment in which revealed that most of the students are at an insufficient level, indicated the relevance of the research topic.

The control phase of the experiment confirmed the expected results in accordance with the advanced hypothesis and the possibility of achieving them.

The conducted dissertation research allowed achieving the objectives, implementing the planned tasks and confirming the hypothesis.

Key words: readiness to professionally oriented foreign language communication, foreign language communication, linguistic environment, simulation of professional situations, future specialists of technical profile, information and communication technologies.